

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/3/2018
Identifikačné číslo spisu:	4415010145
Dátum vydania rozhodnutia:	15.02.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Hatala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4415010145.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Szaba, v trestnej veci obvineného W. O. pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 15. februára 2018 v Bratislave o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 26. januára 2017, sp. zn. 4To/101/2016, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného W. O. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky zo 17. októbra 2016, sp. zn. 3T/42/2015, bol obvinený W. O. uznaný za vinného zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 3 písm. c) Tr. zák. v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že

dňa 25. septembra 2013, v čase o 22.15 hod. na parkovisku, pred vchodom bytového domu na ulici G. Z.. XX v I. E., po predchádzajúcom slovnom nedorozumení, fyzicky napadol O. X. tým spôsobom, že ho päťou uderil do oblasti tváre, následkom čoho spadol na zem a zostal v bezvedomí, následne fyzicky napadol aj F. G. tak, že ho taktiež päťou uderil do oblasti tváre, ktorý po удere spadol na zem, čím spôsobil poškodenému F. G. zranenie, a to: zlomeninu olekranonu ľavej lakťovej kosti s posunom kostných úlomkov, pomliaždenie a kožnú odreninu čelovej oblasti hlavy vpravo, s dobou liečenia a práceneschopnosti od 26. septembra 2013 do 31. marca 2014, pričom poškodenému O. X. neboli spôsobené zranenia vyžadujúce si liečenie, resp. práceneschopnosť.

Za to bol obvinenému podľa § 156 ods. 3 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2 Tr. zák. s prihliadnutím na poľahčujúcu okolnosť § 36 písm. j) Tr. zák. a pritŕžujúcu okolnosť § 37 písm. h) Tr. zák. a § 41 ods. 1 Tr. zák. uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 2 (dvoch) rokov, výkon ktorého bol podľa § 49 ods. 1 Tr. zák. a § 50 ods. 1 Tr. por. podmienene odložený so skúšobnou dobou určenou na jeden rok.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd obvinenému uložil povinnosť nahradiť poškodenému F. G.kodu vo výške 2.324,80 Eur a so zvyškom uplatneného nároku ho odkázal na civilné súdne konanie. Rovnako tak v súlade s § 288 ods. 1 Tr. por. odkázal aj poškodené právnické osoby Sociálnu poisťovňu a Všeobecnú zdravotnú poisťovňu, a. s.

Proti tomuto rozhodnutiu podal obvinený odvolanie, ktoré Krajský súd v Nitre uznesením z 26. januára 2017, sp. zn. 4To/101/2016, podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Obvinený W. O. podal prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Pavla Gráčka dovolanie smerujúce proti naposledy zmienenému rozhodnutiu odvolacieho súdu z 26. januára 2017, sp. zn. 4To/101/2016. Ako dovolacie dôvody boli uplatnené dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Tr. por.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinený uviedol, že na základe postupu vo veci konajúcich súdov bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, keď tieto neakceptovali jeho tvrdenie ohľadom lokalizácie jeho mobilného telefónu a síce, že v čase 22.18 hod. sa nachádzal na inej ulici ako tej, kde sa mal odohrať útok (ten sa mal stať o 22.15 hod). Predovšetkým odvolací súd sa s touto skutočnosťou vysporiadal v rozpore so zásadou in dubio pro reo, ako aj zásadou prezumpcie neviny, pretože aj napriek tomu, že považoval lokalizačný údaj za objektívny, nepovažoval ho za dôkaz, ktorým by bola vylúčená jeho účasť na skutku, z ktorého bol uznaný vinným. Obvinenému nevyplýva povinnosť dopĺňať dokazovanie a „vyvíňovať sa“, ak bol priebeh skutkového deja spochybnený. To by bolo v rozpore s ďalšou zásadou, v zmysle ktorej má obvinený právo neobviňovať sám seba. Pasivitou v dokazovaní, či už zo strany prokurátora alebo samotných súdov sa ďalej podľa neho vytvoril priestor na pochybnosti, či mohol byť na mieste útoku v čase jeho spáchania.

V súvislosti s dovolacími dôvodmi podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) a písm. i) Tr. por. dovolateľ namietal nezákonnosť rekognície z 8. novembra 2013, ktorou ho poškodený opoznal, keďže:

- pri tomto vyšetrovacom úkone nebola prítomná nezúčastnená osoba, čo malo za následok jej nezákonnosť;
- údajne pri tomto úkone prítomná nezúčastnená osoba M. N. O., bola v zamestnaneckom pomere na polícii ako sekretárka riaditeľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nové Zámky, ktorý rekogníciu vykonávala v súlade s § 30 ods. 2 Tr. por. nezúčastnenou osobou tak nemohla byť;
- zápisnica o vykonanej rekognícii nebola podpísaná opoznávacou osobou na každej strane a s tým súvisiace porušenie § 59 ods. 1 Tr. por., vykonaný úkon tak považoval za nezákonný, pretože zo strany orgánov činných v trestnom konaní nebola zabezpečená náležitá garancia zákonnosti a pravdivosti skutočností, ktoré v tomto prípade uviedol svedok (poškodený);
- nebola splnená podmienka uvedená v ustanovení § 126 ods. 1 Tr. por. a mal za to, že opis opoznáwanej osoby bol poškodeným poskytnutý orgánom činným v trestnom konaní ešte pred vykonaním rekognície.

Stav, ktorý vyplýval z takto vykonaného dokazovania bolo podľa obvineného takisto potrebné považovať za nezákonný.

Dovolateľ sa ďalej domáhal aj toho, že orgánmi činnými v trestnom konaní nebolo preskúmané či poškodený netrpel poruchami zmyslových orgánov, resp. či nemal iné fyzické a psychické nedostatky, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť kvalitu jeho vnímania a poznávania.

Záverom obvinený žiadal, aby dovolací súd v zmysle ustanovenia § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil porušenie zákona, aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre z 26. januára 2017, sp. zn. 4To/101/2016, ako aj predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Nové Zámky zo 17. októbra 2016, sp. zn. 3T/42/2015, a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové prerokovanie a rozhodnutie.

K podanému dovolaniu sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Nové Zámky v tom smere, že ho navrhol zamietnuť. Bol toho názoru, že súd prvého stupňa a ani odvolací súd sa vo svojich rozhodnutiach nedopustili žiadnych hmotnoprávných a procesných pochybení. Skutkový stav veci bol

zistený náležitým spôsobom a bez akýchkoľvek pochybností bolo vykonanými dôkazmi preukázané, že skutok sa stal, je trestným činom a dopustil sa ho obvinený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), osobou oprávnenou na jeho podanie (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Tr. por.), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.).

Najvyšší súd následne na neverejnom zasadnutí podľa § 381 Tr. por. zistil, že podané dovolanie nie je dôvodné a podľa § 382 písm. c) Tr. por. ho odmietol, keďže je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Tr. por.

Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka pritom viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., tak k tomu považuje najvyšší súd za dôležité poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolaťom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por. nezodpovedá dovolaťom označený dôvod dovolania podľa § 371 Tr. por. a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Tr. por. alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Tr. por. bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolaťom v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolaťom podľa § 374 ods. 1 Tr. por., ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolať uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por., dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Tr. por. a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Vo všeobecnosti k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. (dovolanie z tohto dôvodu možno podať, ak bolo právo na obhajobu porušené zásadným spôsobom) si najvyšší súd

dovoľuje poukázať na to, že právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu a je potrebné ho chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu.

Tento dôvod môže byť naplnený len v takom prípade, ak zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné (teda nie akékoľvek, resp. nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu zakladá daný dovolací dôvod). V danej súvislosti pritom najvyšší súd upozorňuje na skutočnosť, že pod zásadným porušením práva na obhajobu možno rozumieť stav, ak došlo v trestnom konaní k pochybeniu, ktoré malo, resp. mohlo mať vplyv na konečný výsledok tohto konania.

Pri posudzovaní, či bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne okolnosti prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako i vo vzájomných súvislostiach.

Konkrétne k dovolacej námietke týkajúcej sa lokalizácie mobilného telefónu obvineného považuje najvyšší súd za potrebné uviesť, že táto námietka nespadá pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Navyše odvolací súd v rozhodnutí z 26. januára 2017, sp. zn. 4To/101/2016, považoval bez pochybností za preukázané, že obvinený sa v čase spáchania skutku nachádzal v Nových Zámkoch a súčasne dôkazy nevylučujú možnosť, aby sa mohol nachádzať na mieste spáchania skutku, s čím sa stotožňuje aj najvyšší súd.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. preto nemohol byť daný.

V zmysle § 371 ods. 1 písm. g) možno dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné poznamenať, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. len vtedy, ak mal, resp. má negatívny materiálny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukáže takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje.

Podľa § 2 ods. 10 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 2 ods. 12 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní, alebo niektorá zo strán.

Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania), je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v

konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená vo vyššie citovanom ustanovení § 2 ods. 10 Tr. por., podľa ktorej orgány postupujú tak, aby bol náležité zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie. Zásada voľného hodnotenia dôkazov, vybudovaná na vnútornom presvedčení orgánov činných v trestnom konaní a súdu znamená teda myšlienkovú činnosť, ktorá vytvára pre súd možnosť dostatočného priestoru v rámci vlastnej úvahy k tomu, aby sám určil rozsah dokazovania a vykonal prípadnú selekciu navrhovaných dôkazov procesnými stranami v obsahovom kontexte významu navrhovaných dôkazov niektorou z procesných strán v porovnaní s množstvom, kvalitou a závažnosťou tých dôkazov, ktoré už boli vo veci vykonané.

Z uvedených dôvodov dovoláciu námietku obvineného spočívajúcu v tvrdení, že orgány činné v trestnom konaní nezisťovali, či v prípade poškodeného neexistovali také skutočnosti, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť kvalitu jeho vnímania a poznávania je preto treba považovať z hľadiska naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. za irelevantnú. Táto okolnosť však musela byť obvinenému známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, v súlade s § 371 ods. 4 Tr. por. tak túto námietku ani v dovolaní nemohol použiť a najvyšší súd sa s ňou vysporiadal nad rámec potrebného.

Pokiaľ ide o časť dovolacích námietok týkajúcich sa nezákonnosti rekognície osoby z 8. novembra 2013 (neprítomnosť nezúčastnenej osoby; prítomnosť M. N. O. ako nezúčastnenej osoby), s týmto sa dostatočným spôsobom vysporiadal už odvolací súd vo svojom odôvodnení uznesenia z 26. januára 2017, sp. zn. 4To/101/2016, ktorého sa najvyšší súd pridržia.

Čo sa týka dovolacej námietky ohľadne nepodpísania predmetnej zápisnice poznávajúcou osobou na každej strane, k tomu najvyšší súd odkazuje na obsah vyšetrovacieho spisu (č. l. 180 a nasl.), z ktorého vyplýva opak. Najvyšší súd zároveň nezistil ani iné pochybenia v súvislosti s porušením ustanovenia § 126 Tr. por.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. teda zistený nebol.

V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. (t. j. ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať ani meniť), najvyšší súd považuje ako z uvedeného ustanovenia, tak aj z inštitútu dovolania za zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinstančné. Dovolací súd je teda viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili, a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je potrebné taktiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.).

Povedané inými slovami, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať

(dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - vid' § 379 ods. 2 Tr. por.). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Tr. por. však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Z kontextu vyššie uvedeného je potom zrejmé, že námietky dovolateľa ohľadne vo veci vykonaného dokazovania naprieč celým dovolaním stoja zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., keď smerujú len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov, preto sa s nimi najvyšší súd nebude bližšie zaoberať.

Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. tak nebol naplnený.

Vzhľadom na vyššie uvedené preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.